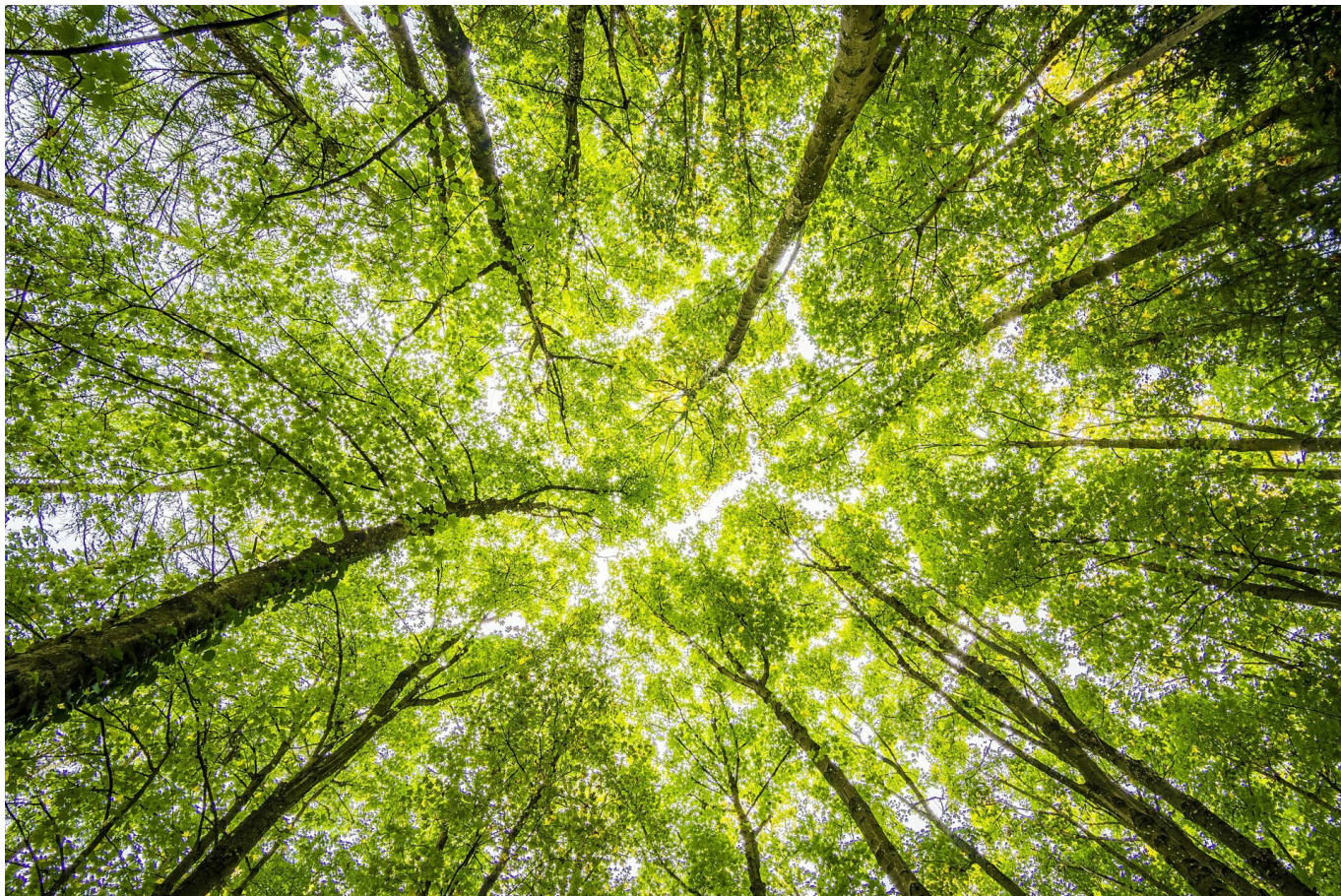

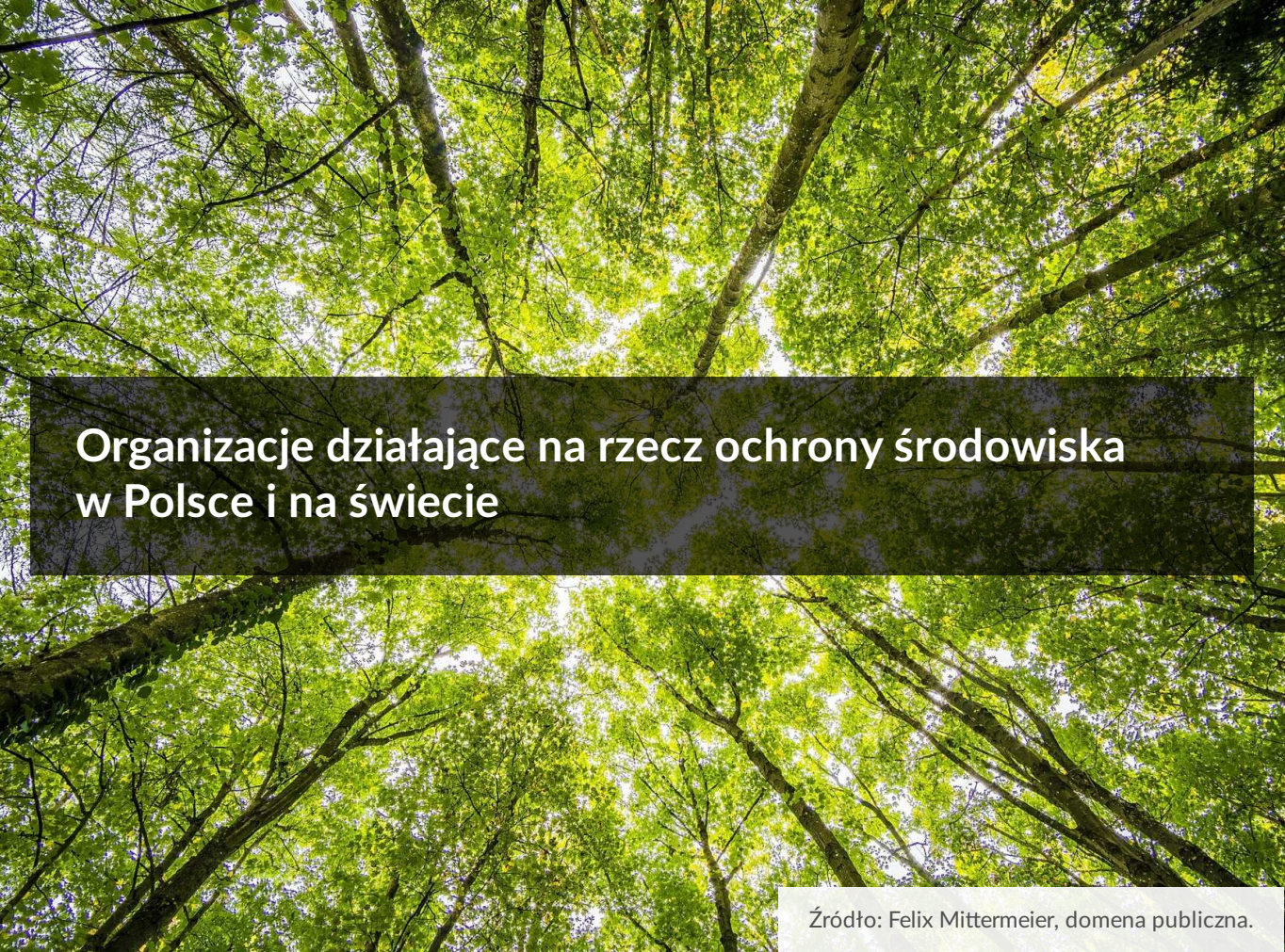
Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska w Polsce i na świecie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *NIK ostrzega: W Polsce rośnie liczba bezdomnych psów i kotów*, 8.02.2018 r., dostępny w internecie: fanimani.pl [dostęp 13.08.2020 r.].
- Źródło: *Czym jest Natura 2000?*, 13.12.2011 r., dostępny w internecie: forbes.pl [dostęp 13.08.2020 r.].
- Źródło: Jędrzej Winiecki, *Co się udało, a co nie w ochronie środowiska po '89 r.*, 23.10.2019 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 13.08.2020 r.].

- Źródło: Ewa Siedlecka, *Greenpeace pod specjalnym nadzorem*, 22.01.2019 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 13.08.2020 r.].
- Źródło: Liga Ochrony Przyrody, *Statut*, 6.10.2012 r., dostępny w internecie: lop.org.pl [dostęp 9.10.2020 r.].

Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska w Polsce i na świecie

Źródło: Felix Mittermeier, domena publiczna.

Jednym z elementów sprawowania władzy politycznej w państwie jest troska o stan środowiska naturalnego. W tym celu władza musi opracowywać programy dotyczące jego ochrony. Ale nie tylko rządzący mają obowiązek dbać o środowisko. W Konstytucji RP w artykule 86 „każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie” – jest to nasz obywatelski obowiązek.

Twoje cele

- Przeanalizujesz działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w RP.
- Wskażesz, kto odpowiada w państwie za ochronę środowiska naturalnego.
- Scharakteryzujesz organizacje działające w Polsce na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
- Omówisz największe organizacje światowe zajmujące się ochroną środowiska naturalnego.

Polityka ekologiczna państwa

Podstawą prawną [ochrony przyrody](#) w Polsce jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, która nakłada na państwo i jego organy obowiązek dbania o środowisko naturalne. Do podstawowych zadań ustawa zalicza:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- ochronę walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Organem władzy odpowiedzialnym w Rzeczypospolitej Polskiej za ochronę środowiska i klimatu jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska, które powstało 6 października 2020 roku. Zadaniem ministerstwa jest ochrona środowiska naturalnego w Polsce, zarządzanie zasobami naturalnymi oraz nadzorowanie Lasów Państwowych i Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W zakresie jego kompetencji znalazły się też zagadnienia dotyczące polityki klimatycznej oraz zrównoważonego rozwoju. Ma ono też nadzorować odpowiedzialne za to instytucje.

Rolą Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska jako organu administracji rządowej jest:

- współudział w realizacji polityki ochrony środowiska;
- kontrola odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i ich naprawa;
- zbieranie danych i opracowywanie informacji dotyczących m.in. programu Natura 2000;
- współpraca z organami ochrony środowiska innych państw, organizacjami międzynarodowymi, Komisją Europejską, Głównym Konserwatorem Przyrody, Państwową Radą Ochrony Przyrody, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami ekologicznymi;
- udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko;
- wykonywanie zadań związanych z siecią Natura 2000 oraz z systemem ekozarządzania i audytu, zgodnie ze stosownymi przepisami.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Przejawem **polityki ekologicznej** państwa było uchwalenie 16 lipca 2020 roku przez Radę Ministrów polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej PEP2030. Dokument ten stał się podstawą polskiej polityki ekologicznej. Głównym zadaniem strategii zawartej w tym dokumencie jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich jej mieszkańców. Polityka ekologiczna państwa 2030 jest rozszerzeniem obowiązującej strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2000 (z perspektywą do 2030 r.) w zakresie klimatu, ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej. Głównym koordynatorem tej strategii jest minister klimatu i środowiska.

Główne cele tej strategii to:

środowisko i zdrowie

Poprawa jakości środowiska. Wzmocnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju.

środowisko i gospodarka

Zadbanie o zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

środowisko i klimat

Zintensyfikowanie działań na rzecz ochrony klimatu. Przystosowanie społeczeństwa i gospodarki do tych efektów zmian klimatu, których nie da się uniknąć.

środowisko i edukacja

Wsparcie kompetencji (wiedza, umiejętności i postawy) ekologicznych społeczeństwa.

środowisko i administracja

Poprawa zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Organizacje ekologiczne działające w Polsce

Liga Ochrony Przyrody

Liga Ochrony Przyrody (LOP) to najstarsza w Polsce organizacja ekologiczna, która powstała 9 stycznia 1928 roku.

Do jej zadań należy kształtowanie właściwych postaw człowieka, a szczególnie młodzieży i dzieci przez ukazywanie bogactwa, piękna i znaczenia przyrody, budzenie jej umiłowania i poszanowania, szerzenie

zrozumienia celów ochrony przyrody i środowiska oraz problemów i zagrożeń. A także:

((Liga Ochrony Przyrody

Statut

§ 10

2. Dbłość o zapewnienie człowiekowi warunków życia w środowisku bezpiecznym dla jego zdrowia.

3. Zabieganie o zachowanie, zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody będących dziedzictwem i bogactwem narodowym.

4. Zabieganie o ochronę i odnawianie zasobów środowiska przyrodniczego dla współczesnych i przyszłych pokoleń, w szczególności przez:

1) zachowanie różnorodności biologicznej; 2) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; 3) stwarzanie warunków do zachowania ciągłości występowania gatunków roślin, grzybów i zwierząt wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony; 4) ochronę walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

5. Kształtowanie opinii publicznej w duchu troski o ochronę przyrody i środowiska przyrodniczego.

6. Upowszechnianie wiedzy o przyrodzie i jej ochronie oraz kształtowanie kultury i etyki ekologicznej.

Źródło: Liga Ochrony Przyrody, *Statut*, 6.10.2012 r., dostępny w internecie: lop.org.pl [dostęp 9.10.2020 r.].

Logo Ligi Ochrony Przyrody. Zastanów się nad jego symboliką.

Źródło: Liga Ochrony Przyrody, dostępny w internecie: lop-podkarpackie.pl [dostęp 12.08.2020 r.], tylko do użytku edukacyjnego.

Celem LOP jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego dla nas i przyszłych pokoleń, dlatego, by upowszechniać wiedzę ekologiczną, LOP organizuje liczne warsztaty, seminaria, konferencje, wycieczki przyrodnicze, konkursy, wystawy. Próbą zwrócenia uwagi młodych ludzi na problemy związane z ochroną środowiska jest organizowana przez LOP od ponad 35 lat Olimpiada Wiedzy Ekologicznej. Liga jest wydawcą miesięcznika „Przyroda Polska”, w którym opisywany jest świat polskiej przyrody.

Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce (TOZ)

Organizacja została założona 1 listopada 1864 roku jako druga tego typu na świecie. Jej celem jest działanie na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt, poszanowania ich praw oraz ich ochrony. Do współpracowników towarzystwa należeli Aleksander Świętochowski, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Stefan Żeromski. Obecnie organizacja współpracuje z innymi tego typu organizacjami na świecie: Światowym Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami oraz Królewskim Towarzystwem Zapobiegania Okrucieństwu wobec Zwierząt. Największym osiągnięciem TOZ było doprowadzenie do uchwalenia Ustawy o ochronie zwierząt w dniu 21 sierpnia 1997 roku. Towarzystwo współorganizuje Światowy Tydzień Zwierząt.

Logo Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce
Źródło: Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce,
dostępny w internecie: facebook.com/tozpl [dostęp 12.08.2020 r.], tylko do użytku edukacyjnego.

Inne organizacje działające na terenie Polski to między innymi Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Klub Gaja, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Stowarzyszenie Polska Ekologia, Stowarzyszenie Zielone Mazowsze i wiele innych.

Organizacje działające na świecie

Greenpeace International

Greenpeace International jest międzynarodową organizacją pozarządową, która działa na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Została założona w 1971 roku w Vancouver w Kanadzie. Ma swoje oddziały w 55 państwach świata, podlegają one centrali w Amsterdamie. Podstawą finansowania Greenpeace są darowizny od indywidualnych darczyńców oraz organizacji charytatywnych, ponieważ, by zachować niezależność,

organizacja nie przyjmuje pieniędzy od rządów ani firm. Na terenie Polski Greenpeace prowadzi działalność jako fundacja.

GREENPEACE

Logotyp Greenpeace

Źródło: Stichting Greenpeace Council, domena publiczna.

Główne cele Greenpeace

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Greenpeace jest często krytykowana za swoją radykalną działalność na niwie ochrony środowiska naturalnego na świecie. Jej działacze są znani z organizowania [akcji bezpośrednich](#).

Światowy Fundusz na rzecz Przyrody (World Wide Fund for Nature, WWF)

WWF to międzynarodowa organizacja pozarządowa zajmująca się ekologią, powstała w 1961 roku w Szwajcarii. Jej podstawowym zadaniem jest zatrzymanie postępującej degradacji środowiska naturalnego oraz dążenie do jak najbardziej harmonijnej koegzystencji ludzi w środowisku przyrodniczym. WWF zajmuje się ochroną przyrody, promocją badań i edukacji.

Do osiągnięć WWF zaliczamy ochronę wielu zagrożonych gatunków zwierząt i roślin. W latach 80. XX wieku WWF współtworzył Światową strategię w zakresie ochrony przyrody pod egidą Organizacji Narodów Zjednoczonych. WWF zwalcza nielegalny handel zwierzętami oraz ginącymi gatunkami roślin.

W Polsce działaniami WWF, która ma charakter organizacji pożytku publicznego, objęto ochronę wilków, rysi, niedźwiedzi, fok szarych i morświnów. Od 2000 roku działa biuro WWF w Warszawie.

Logo WWF

Źródło: World Wide Fund for Nature, dostępny w internecie: wwf.pl [dostęp 12.08.2020 r.].

Europejska Agencja Środowiska

Europejska Agencja Środowiska (EEA) to agencja Unii Europejskiej zajmująca się ochroną środowiska. Jej zadaniem jest zbieranie informacji o zagrożeniach i problemach związanych z ochroną środowiska oraz dostarczanie ich odpowiednim podmiotom UE odpowiedzialnym za ochronę środowiska naturalnego. Działa od 1994 roku, ma siedzibę w Kopenhadze. Składa się z państw członkowskich oraz kandydatów do UE. Organizacja publikuje raport *Środowisko Europy 2020 – stan i prognozy*, w którym dokonuje kompleksowej oceny stanu środowiska naturalnego w Europie.

Europejska Agencja Środowiska

Logotyp Europejskiej Agencji Środowiska

Źródło: European Environment Agency, licencja: CC BY-SA 3.0.

Do innych światowych organizacji ekologicznych zaliczamy Citizens Climate Lobby (CCL), Prawników dla Ziemi – ClientEarth, Europejski Program Leśnych Zasobów Genowych, Królewskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Ludzie na rzecz Etycznego Traktowania Zwierząt i inne.

Słownik

akcja bezpośrednia

forma działalności różnych osób i organizacji pozarządowych polegająca na samodzielnym wykonywaniu różnych działań, bez pośrednictwa przedstawicieli, np. posłów

ochrona przyrody

dbanie o środowisko naturalne i jego ochrona za pomocą zorganizowanego systemu prawnego i finansowego oraz akcji społecznych

polityka ekologiczna

świadoma i celowa działalność państwa w zakresie ochrony ekosystemów, kształtowania ekosystemów i wybranych elementów biosfery, gospodarowania środowiskiem przez użytkowanie jego zasobów i walorów

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem i wykonaj polecenia.

Formy ochrony przyrody w Polsce

Parki narodowe to obszary wyróżniające się wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi o powierzchni co najmniej 1000 ha, objęte ochroną przyrody i krajobrazu.

Ilość obiektów chronionych: 23

1

2

Widok szczytu Tarnicy od strony Szerokiego Wierchu

Źródło: Michał Derela, CC BY-SA 3.0.

Bieszczadzki Park Narodowy powstał w 1973 roku. To największy park narodowy w polskich górach.

Rezerwat przyrody to forma obszarowej ochrony przyrody, wyłączona z użytkowania, z ograniczonym dostępem osób postronnych; rezerwat jest mniejszy od parku narodowego.

3

Liczba obiektów chronionych: 1498

4

Jaskinia Szachownica
Artur Strzelczyk, CC BY-SA 4.0.

Rezerwat przyrody Szachownica w Krównikach na Podkarpaciu w gminie Przemyśl; stanowisko zimowita jesiennego i kosańca syberyjskiego.

Parki krajobrazowe chronią obszary o istotnej wartości przyrodniczej, historycznej, kulturowej i o wysokich walorach krajobrazowych w celu ich zachowania i promocji.

5

Liczba obiektów chronionych: 122

6

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi –
widok z okolicy Starej Łomży
Źródło: PanSG, CC BY-SA 4.0.

7

Obszary chronionego krajobrazu to forma ochrony przyrody na obszarach o różnej wielkości, składających się z dolin rzecznych, kompleksów leśnych, pól wydmowych, ciągów wzgórz, torfowisk.

Liczba obiektów chronionych: 386

8

Jeziorko polodowcowe w przysiółku Sadykierz
(część wsi Ocieka)
Źródło: Marek.69 talk, CC BY-SA 3.0.

Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu to obszar położony w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego.

Obszary Natura 2000 to program ochrony obszarów objętych ochroną przyrody w Unii Europejskiej.

9

Liczba obiektów chronionych: 990

10

Droga prowadząca przez buczynę w leśnictwie Wydrze, Puszcza Sandomierska
Panek, CC BY-SA 4.0.

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, np. oczka wodne, kępy drzew, bagna, torfowiska, nieużytki.

11

Ilość obiektów chronionych: 7661

12

Jezioro Imielińskie w Warszawie
Adrian Grycuk, CC BY-SA 3.0.

13

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej.

Liczba obiektów chronionych: 36232

14

Zabytkowa aleja przy ul. J. Omańkowskiej, Poznań
MOs810, CC BY-SA 4.0.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Liczba obiektów chronionych: 189

Sztolnia wapienna w Ciechanowicach – nowe stanowisko dokumentacyjne, 18 kwietnia 2018
ztp.eko.org.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe to fragmenty krajobrazu naturalnego

i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

Liczba obiektów chronionych: 352

18

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wydmy
Międzyborowskie

Tomasz Kuran aka Meteor2017, CC BY-SA 3.0.

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów
ma na celu zapewnienie przetrwania
i właściwego stanu ochrony dziko
występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz
ich siedlisk.

19

Żubry w Rezerwacie Pokazowym w Puszczy
Białowieskiej
Ludwig Schneider, CC BY 3.0.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wymień parki narodowe, które znajdują się najbliżej twojego miejsca zamieszkania.

Ćwiczenie 2

Odszukaj i podaj znajdujące się w twojej okolicy pomniki przyrody.

Ćwiczenie 3

Podaj sposoby, jak jeszcze można poprawić stan przyrody w Polsce.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz datę uchwalenia Ustawy o ochronie przyrody w Polsce.

☐ 16 kwietnia 2004 r.

☐ 27 lipca 2004 r.

☐ 16 kwietnia 2006 r.

☐ 2 kwietnia 1997 r.

Ćwiczenie 2

Zaznacz podstawowe zadania państwa w dziedzinie ochrony środowiska.

☐ eksploatacja złóż surowców naturalnych

☐ utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów

☐ dbanie o proces urbanizacji kraju

☐ kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z grafiką i wykonaj polecenie.

Źródło: Michael Gäbler, licencja: CC BY 3.0.

Wyjaśnij, symbolem jakiej organizacji ekologicznej w Polsce jest zwierzę widoczne na ilustracji.

Ćwiczenie 4

Zaznacz, które organizacje nie zajmują się ochroną przyrody.

☐ NBA

☐ CBOS

☐ BOR

☐ OTOZ

☐ WWF

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ NIK ostrzega: W Polsce rośnie liczba bezdomnych psów i kotów

Według informacji przekazanych przez NIK w Polsce rośnie liczba bezdomnych psów i kotów. Dzieje się tak pomimo tego, że samorządy terytorialne przeznaczają coraz więcej środków na opiekę nad zwierzętami.

Problem bezdomności zwierząt w Polsce jest wciąż bardzo duży. Schroniska są pełne psów i kotów i jednocześnie wciąż ich przybywa. Bezdomne zwierzęta rozmnażają się w niekontrolowany sposób przez brak kastracji i sterylizacji. Kontrole NIK wykazały, że ustawowy obowiązek kastracji i sterylizacji zwierząt realizowany jest tylko w jednej trzeciej gmin. „W Polsce mamy do czynienia z kuriozalną sytuacją: im więcej samorządy terytorialne wydają na opiekę zwierząt, tym bardziej rośnie liczba bezdomnych psów i kotów” – powiedział prezes NIK Krzysztof Kwiatkowski. Problem bezpańskich zwierząt został poruszony przy okazji konferencji „Zapobieganie bezdomności zwierząt. Dobre i złe praktyki. Rekomendacje”, która odbyła się w Krakowie i miała na celu uświadomienie władzom samorządowym konieczności realizowania ustawowych obowiązków opieki nad zwierzętami.

Prezes NIK podkreślił konieczność zapobiegania dalszemu rozmnażaniu się bezdomnych zwierząt. „Jeżeli nie zapanujemy nad niechcianym rozrodem zwierząt, to ilość bezdomnych zwierząt zawsze będzie większa niż tych, którzy mogliby być nowymi, kochającymi właścicielami” – powiedział Kwiatkowski, dodając, że w niektórych państwach Europy to nie pies czy kot czekają na kochającego

właściciela, ale to człowiek czeka na zwierzę, które będzie mógł przygarnąć ze schroniska.

Źródło: *NIK ostrzega: W Polsce rośnie liczba bezdomnych psów i kotów*, 8.02.2018 r., dostępny w internecie: fanimani.pl [dostęp 13.08.2020 r.].

Poadj, jakie przyczyny bezdomności zwierząt w Polsce wynikają z raportu NIK.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ *Czym jest Natura 2000?* ”

Pod nazwą Natura 2000 kryje się europejska sieć ekologiczna, która jest programem mającym na celu zachowanie różnorodności biologicznej na terenie całej Unii Europejskiej (...)

Zadaniem sieci Natura 2000 jest nie tylko ochrona zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków fauny i flory, ale także ochrona typowych siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla dziewięciu regionów biogeograficznych. W Polsce występują dwa tego typu regiony: kontynentalny, obejmujący 96% powierzchni Polski, i alpejski, występujący w pozostałej części kraju. W każdym państwie istnieje lista referencyjna siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000, podzielona na regiony biogeograficzne.(...) W ramach sieci Natura 2000 dąży się do utworzenia dwóch typów obszarów ochronnych, tj:

- obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO)
- specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO)

Źródło: *Czym jest Natura 2000?*, 13.12.2011 r., dostępny w internecie: forbes.pl [dostęp 13.08.2020 r.].

Wyjaśnij, od kiedy Polska weszła w struktury programu Natura 2000. Odpowiedź uzasadnij.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Jędrzej Winiecki

Co się udało, a co nie w ochronie środowiska po '89 r.

Rozmowa z prof. Maciejem Nowickim, ministrem środowiska w rządach Jana Krzysztofa Bieleckiego i Donalda Tuska, o ekologicznym bilansie 30 lat transformacji.

Jędrzej Winiecki: – Co nam zostawił PRL, w jakim stanie było środowisko naturalne w 1989 r.?

Maciej Nowicki: – Fatalnym. Obok Związku Sowieckiego byliśmy najbardziej zanieczyszczonym krajem w Europie i jednym z najbardziej zanieczyszczonych na świecie. Wiele mówi się teraz o smogu, i bardzo dobrze, ale wtedy smog był wielokrotnie większy. Na kontynencie europejskim jedynie Donbas był bardziej zanieczyszczony niż Górny Śląsk. Tylko 4 proc. wszystkich rzek miało pierwszą klasę czystości, a woda z niemal połowy nie nadawała się nawet na cele przemysłowe. Co trzeci obywatel mieszkał na obszarze, gdzie permanentnie przekraczane były normy środowiskowe. Z kanalizacji korzystało niecałe 3 proc. mieszkańców wsi, 12 proc. z wodociągu, a około połowa wiejskich studni była zanieczyszczona, przede wszystkim bakteriologicznie. Wszystkie śmieci wyrzucano na wysypiska, razem z nimi miliony ton toksycznych odpadów przemysłowych. Było źle pod każdym względem, z wyjątkiem ochrony przyrody, bo paradoksalnie bioróżnorodność mieliśmy wciąż dużą. Po 1989 r. zobaczyliśmy więc dwie twarze Polski. Tę brudną, którą trzeba było oczyścić, i drugą – którą trzeba było zachować.

Polska Ludowa miała ludzkie zdrowie i przyrodę w nosie?

Obowiązywało hasło, że dopiero jak będziemy bogaci, będziemy dbać o środowisko, a na razie zmieniamy kraj z rolniczo-przemysłowego na przemysłowo-rolniczy, dymiące kominy fabryk są symbolem postępu. Ani jedna elektrownia czy ciepłownia nie miała urządzeń do odsiarczania i odazotowania spalin. Instalacje służące ochronie środowiskach w fabrykach były tzw. inwestycjami nieprodukcyjnymi, co oznacza, że produkcja mogła się bez nich obejść. Albo w ogóle ich nie instalowano, albo funkcjonowały do pierwszej awarii. Na przykład w nowo zbudowanej cementowni Chełm kupiono w Niemczech nowoczesny system filtrów tkaninowych, ale gdy zajrzałem tam z moimi studentami, okazało się, że nie założono niezbędnych worków, została sama piękna obudowa.

Co więcej, w całym obozie sowieckim nie produkowano żadnej aparatury do automatycznych pomiarów emisji zanieczyszczeń atmosfery specjalnie dlatego, by służby kontrolne dysponowały wyłącznie manualnymi urządzeniami i mogły stan środowiska badać jedynie wyrywkowo.

Źródło: Jędrzej Winiecki, *Co się udało, a co nie w ochronie środowiska po '89 r.*, 23.10.2019 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 13.08.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy czasy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej rzeczywiście spowodowały degradację środowiska naturalnego w kraju. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

tak

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Ewa Siedlecka

Greenpeace pod specjalnym nadzorem

Aktywiści Greenpeace'u byli śledzeni przez setki policjantów. Za działaczami po całej Polsce jeździły setki samochodów. Udaremniano akcje na rzecz ochrony klimatu w trakcie, gdy o tej ochronie debatowano na Szczycie Klimatycznym ONZ, COP24.

Czy takie działania mieszczą się w polskim porządku prawnym? I w granicach zdrowego rozsądku? Krzysztof Cibor, Greenpeace: – Z punktu widzenia obywateli angażowanie setek funkcjonariuszy do śledzenia naszych działaczy jest szkodzącym bezpieczeństwu absurdem. Jeden z naszych kolegów był śledzony przez kilkanaście godzin, gdy przewoził swoje prywatne meble z jednego lokalu do drugiego. Działania policji odbieramy jako nękanie i zastraszanie. Nasi aktywiści nie są przestępcami, a nasze akcje mają charakter pokojowy. Nie stwarzamy zagrożenia, nie dopuszczamy się ataków, nie dokonujemy zniszczeń. Jeśli zdarzy się naruszenie przepisów, to w ramach obywatelskiego nieposłuszeństwa: nie unikamy odpowiedzialności.

Źródło: Ewa Siedlecka, *Greenpeace pod specjalnym nadzorem*, 22.01.2019 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 13.08.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy działalność aktywistów Greenpeace mieści się w granicach obywatelskiego nieposłuszeństwa. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska w Polsce i na świecie

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

8) przedstawia działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w RP;
- wskazuje, kto odpowiada w państwie za ochronę środowiska naturalnego;
- charakteryzuje organizacje działające w Polsce na rzecz ochrony środowiska naturalnego;
- prezentuje działalność największych organizacji światowych zajmujących się ochroną środowiska naturalnego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm;
- lekcja odwrócona.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- odwrócona klasa;
- śniegowa kula.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przed lekcją zespół klasowy zostaje podzielony na grupy. Zadaniem każdej z nich jest przygotowanie prezentacji multimedialnej dotyczącej przydzielonego zagadnienia z sekcji „Przeczytaj”. Zagadnienia:
 - gr. 1 – Polityka ekologiczna państwa;
 - gr. 2 – Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
 - gr. 3 – Organizacje ekologiczne działające w Polsce;
 - gr. 4 – Organizacje ekologiczne działające na świecie.

Faza wstępna:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: „Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska w Polsce i na świecie”.
2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
3. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują definicje: środowisko naturalne i ekologia. Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstaną ogólnoklasowe wersje definicji. Chętna/wybrana osoba zapisuje propozycję na tablicy.

Faza realizacyjna:

1. Przedstawienie uczniowskich prezentacji. Po każdej z nich następuje omówienie: uczniowie mogą zadawać pytania prelegentom, weryfikować i uzupełniać informacje.
2. Uczniowie zapoznają się z multimediami w sekcji „Schemat”. Wynotowują najistotniejsze informacje. Następnie wykonują polecenia i ćwiczenia dołączone do materiału.
3. Dyskusja na temat: W jaki inny sposób niż propozycje rządowe lub organizacji pozarządowych można poprawić stan środowiska naturalnego w Polsce?. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty, kontrargumenty i opinie. Na zakończenie chętna/wybrana osoba dokonuje podsumowania.
4. Uczniowie dzielą się na 4-osobowe grupy i rozwiązują na czas zadania z sekcji „Sprawdź się”, od najłatwiejszych do najtrudniejszych. Grupa, która poprawnie rozwiąże zadania jako pierwsza, wygrywa i może zostać nagrodzona ocenami za aktywność.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie rozwijają zdanie: Na dzisiejszych zajęciach nauczyłem się/nauczyłam się...
2. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy wylosowanej grupy. Prosi o samoocenę uczniów dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania. Dokonuje oceny pracy wybranych uczniów.

Praca domowa:

Przygotuj ulotkę, która propagowałaby działania ekologiczne wśród mieszkańców twojej gminy.

Materiały pomocnicze:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
- *NIK ostrzega: W Polsce rośnie liczba bezdomnych psów i kotów*, fanimani.pl.
- *Czym jest Natura 2000?*, forbes.pl.
- Ewa Siedlecka, *Greenpeace pod specjalnym nadzorem*, polityka.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

Schemat może być wykorzystany przez uczniów do przygotowania prezentacji multimedialnej na temat parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów i pomników przyrody znajdujących się w okolicy.